

Δυο παραστάσεις του Θεάτρου Σκάλα

«ΙΝΔΙΚΑ ΧΕΙΡΙΔΙΑ»
του Σεμπασιέν Τιερί
Μετάφραση: Ειρένα
Ιωαννίδου Αδαμίδου.
Σκηνοθεσία: Ανδρέας
Μελέκης. Σκηνικά: Άντης
Παρτζίλης. Κοστούμια:
Άντης Παρτζίλης-Μαρία
Αχιλλέως. Μουσική
επιμέλεια: Χάρης
Ευριπίδου. Παίζουν:
Σοφοκλής Κασκαούνιας,
Ιωάννα Καμμένου
Σιαφκάλη, Χάρης
Ευριπίδου, Ιωάννα
Πολυνεϊκή, Φοίβος
Γεωργιάδης
**«ΤΡΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ
ΚΟΥΝΙΑ»** του Λουίτζι
Λουνάρι. Μετάφραση:
Φοίβος Γεωργιάδης,
Γιώργος Γ. Γεωργιάδης.
Σκηνοθεσία: Ανδρέας
Μελέκης. Σκηνικά/
Κοστούμια: Γιώργος Φ.
Γεωργιάδης. Μουσική
επιμέλεια: Βαλεντίνος
Βαλιαντί. Παίζουν:
Ανδρέας Μελέκης, Φοίβος
Γεωργιάδης, Σοφοκλής
Κασκαούνιας, Μόνικα
Μελέκη

Νόνα Μολέσκη

nona.moleski
@phileleftheros.com

Ποιοι είναι οι λόγοι που επιτρέπουν την παράλληλη θεώρηση των δύο παραστάσεων σε ένα κριτικό σημείωμα; Σίγουρα όχι το γεγονός ότι είδα την τελευταία, εκτός έδρας, παράσταση της μιας παραγωγής και την πρεμιέρα της άλλης σε πολύ μικρή χρονική απόσταση. Δεν είναι ούτε το γεγονός ότι τα δύο έργα αποτελούν παραγωγές του ίδιου θιάσου, καθώς μέσα στην (αναγκαστικά;) εκλεκτική ρεπερτοριακή πορεία των θεατρικών μας ομάδων οι παραγωγές του ίδιου θιάσου συχνά δεν παρουσιάζουν συγγενικά στοιχεία. Αλλά στις συγκεκριμένες δύο παραγωγές είδα ομοιότητες, όπως μεταξύ των κειμένων, έτσι και μεταξύ των σκηνικών αποτελεσμάτων. Το τελευταίο δεν είναι το απαραίτητο απότοκο του πρώτου, και τα δύο όμως θέλουν τεκμηρίωση.

Θα προσδιορίσω πρώτα τον κοινό παρανομαστή των δύο υποθέσεων. Ο/οι ήρωας/ες χάρη σε μια αδιευκρίνιστη ή τρελά διευκρινισμένη ανώτερη εξουσία έχουν εγκλωβιστεί σε κάποιο χώρο που έχει αλλάξει τη λειτουργική του φύση. Ποιος καλύτερος τρόπος υπάρχει να περάσουν και οι δύο υποθέσεις από το ρεαλιστικό επίπεδο στο επίπεδο του παραλόγου; Αυτό κάνουν και ο Γάλλος Σεμπασιέν Τιερί στα «Ινδικά χοιρίδια» και ο Ιταλός Λουίτζι Λουνάρι στο «Τρεις πάνω στην κούνια», ξεκινούν από ρεαλιστικές προφάσεις, περνούν τους ήρωες (και μας) από κωμική παρεξήγηση, την οποία χρησιμοποιούν ως μετάβαση στον έντονο παραλογισμό. Οι ομοιότητες δεν σταματούν εδώ, επειδή και οι δύο χρησιμοποιούν τον χώρο του εγκλωβισμού των ηρώων τους ως χώρο κρίσεως, έστω και από μια τρελή ενσάρκωση της ανώτερης δύναμης (ο από μηχανής Ινδός στη γαλλική εκδοχή και η μυστηριώδης καθαρίστρια στην ιταλική). Οι υπό πίεση εξομολογήσεις και μετάνοιες των εγκλωβισμένων λειτουργούν ως διαδικασία αυτογνωσίας και προσθέτουν ακόμη μια διάσταση στις δεδηλωμένες ήδη κωμική και παράλογη, κάτι που επίσης ισχύει και για τα δύο έργα. Και ο Τιερί, και ο Λουνάρι επενδύουν πολύ στο κύριό τους εύρημα, το οποίο έχουμε σε γενικές γραμμές περιγράψει, και κατά κάποιο τρόπο γεμίζουν το υπόλοιπο χρόνο των έργων τους με λιγότερο ενδιαφέρουσες επιμέρους προσθήκες

Φυσικό είναι τα δύο θεατρικά έργα να διαφέρουν σε πάρα πολλά σημεία, τα οποία θα ανέμενε κανείς ν'ανθίσουν στις δύο βασισμένες σ' αυτές παραστάσεις. Όμως, αν δεν λάβουμε υπόψη τις σκηνογραφικές δουλειές του Άντη Παρτζίλη στο έργο του Τιερί και του Γιώργου Φ. Γεωργιάδη στο έργο του Λουνάρι, οι δύο παραστάσεις σε σκηνοθεσία του Ανδρέα Μελέκη ενδυναμώνουν τις ομοιότητες, ίσως επειδή προσεγγίζουν τα κείμενα από υπερβολικά χρηστική οπτική γωνιά, ως δύο βολικά από την άποψη της διανομής ολιγοπρόσωπα έργα, ως δύο κωμωδίες που θα κρατήσουν το κοινό κοντά στο θιάσο. Τέτοια προσέγγιση επιβάλλει απλουστευμένη και γενικευμένη υποκριτική, η οποία σβήνει τις ιδιαιτερότητες της πρωτότυπης γλωσσικής βάσης, της εθνικής αίσθησης του χιούμορ, της διαφορετικότητας για κάθε μια από τις δύο πολιτισμικές παραδόσεις αντίληψη του παραλόγου. Η εξ ανάγκης βιασύνη και ο διαμοιρασμός των βαρών της σεζόν μεταξύ των λίγων και ίδιων ατόμων κάνουν τους ηθοποιούς να μην προλαβαίνουν να φτιάξουν τις μορφές που υποδύονται και να εμφανίζονται με υπερβολικά διφανή υποκριτική μεταμφίεση, υπερβολικά αναγνωρίσιμοι, θα έλεγα. Θα ήθελα να σημειώσω τη μικρή, αλλά πετυχημένη δουλειά της Ιωάννας Καμμένου Σιαφκάλη στα «Ινδικά χοιρίδια» και την εμφανή ευχαρίστηση του Σοφοκλή Κασκαούνια που αντλεί ο ηθοποιός από την παραμονή του στη σκηνή και στις δύο παραγωγές.

Υστερόγραφο. Στο άσχετο με τα πιο πάνω υστερόγραφο θέλω να στριμώξω τις άριστες εντυπώσεις για μια τρίτη παράσταση, από τη «Ρόουζ» της Ολυμπίας Δουκάκη (αρχική σκηνοθεσία: Νάνσι Μέκλερ, διεύθυνση παραγωγής/σχεδιασμός φωτισμού: Τεντ Σάθλιβαν, προσαρμογή μετάφρασης/υπερτιτλισμός: Αντώνης Σοδημού).

Το καταπληκτικό κείμενο του Μάρτιν Σέρμαν έχει χωρέσει την τραγική εποποιία των Εβραίων στον εικοστό αιώνα, το αμίμητο εθνικό χιούμορ αυτού του λαού, το θάρρος της προσωπικής στάσης του συγγραφέα απέναντι στη μεταμόρφωση των ομοεθνών του από θύματα σε θύτες.

Αυτό το κείμενο δεν θα μπορούσε να αποδοθεί από ηθοποιό με λιγότερη ποιότητα από την Ολυμπία Δουκάκη. Σε μια παράσταση αναλόγιο, σε μια αίθουσα που συχνά φαίνεται υπερβολικά μεγάλη και αντιθεατρική ακόμα και για τις πολυπρόσωπες παραγωγές του ΘΟΚ, η εξαίρετη ηθοποιός απορρόφησε όλη την προσοχή μας, απέδωσε την κάθε νοηματική και συναισθηματική πτυχή του κειμένου, ενσάρκωσε τον εθνικό τύπο και την πανανθρώπινη ουσία του ρόλου της Ρόουζ.

N.M.